

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет

ІСТОРІЯ ОЧИМА МОЛОДИХ ДОСЛІДНИКІВ

Матеріали регіональної науково-практичної
конференції молодих вчених, аспірантів,
здобувачів, магістрантів

Випуск III

Рівне – 2008

УДК.930.1
ББК 63
I - 90

Історія очима молодих дослідників. Збірник наукових праць.
Випуск 3 / Редкол.: В.Шеретюк, Л.Галуха, П.Савчук, Р.Давидюк. –
Рівне: РДГУ, історико-соціологічний факультет, 2008. – 287 с.

Збірник містить результати наукових пошуків з актуальних
проблем української та світової історії, виголошені на регіональній
науковій конференції молодих вчених, аспірантів, здобувачів,
магістрантів 13 грудня 2006 року (Рівне, РДГУ, історико-соціологічний
факультет).

Редколегія:

Шеретюк В.М. – голова редколегії, кандидат історичних наук, доцент
Галуха Л.Ю. – заступник голови редколегії, кандидат історичних наук,
доцент

Савчук П.О. – кандидат історичних наук, професор
Давидюк Р.П. – кандидат історичних наук, доцент

Літературне редагування:

Борodinська Л.І. (розділи 1,3)

Кревська Г.А. (розділ 2)

Тимочко І.Б. (розділ 1)

Рецензенти:

Троян С.С. – доктор історичних наук, професор

Жиліюк С.І. – доктор історичних наук, професор

Рекомендовано до друку Вченою Радою Рівненського державного
гуманітарного університету (протокол № 11, від 27.06.2008 р.)

© Історико-соціологічний факультет РДГУ
© Українське історичне товариство при
історико-соціологічному факультеті РДГУ

Втілення відповідних намірів вимагало мобілізації всього українського населення міст. „Міщанське Братство” активізувалося в своїй діяльності на платформі реалізації відповідного завдання. Воно виступає з ініціативою створення Української торгово-промислової палати, здійснюючи в пресі відповідну пропаганду [16, с. 1; 17, с. 2]. У кінцевому результаті ці зусилля організації призвели до утворення 1 листопада 1923 р. Союзу українських купців. Він відкрив нову сторінку економічного націоналізму українців, артикулюючи питання індивідуальної приватної ініціативи [12, с. 21].

Отже, в українському міському середовищі, що об'єднувалося навколо національної організації „Міщанське Братство”, на початку 20-х рр. під впливом дискримінаційної політики Другої Речі Посполитої виникають зародки ідеології українського економічного націоналізму. В останній ключовим завданням виступали соціальна емансипація та економічне посилення нації, що збільшило б її шанси на реалізацію національного ідеалу. Діяльність „Міщанського Братства” початку 20-х рр. була парадоксальним проявом національного оптимізму на фоні загальнонаціональної фрустрації, викликаной поразкою у революційних змаганнях.

Джерела та література:

1. Біляк С. Виховання ремісничої і торговельної молоді // Слово. – 1922, 22 жовтня. – С. 2.
2. Будуймо великий промисл // Слово. – 1923, 24 червня. – С. 2.
3. До самооборони // Слово. – 1923, 15 квітня. – С. 2.
4. Дорога до незалежності // Свобода. – 1923, 25 лютого. – С.1.
5. З села до міста // Слово. – 1923, 25 травня. – С. 1-2.
6. За наш великий промисл // Слово. – 1923, 28 липня. – С. 2.
7. За нашу крашу долю // Свобода. – 1923, 18 лютого. – С. 2.
8. Закладайте свої власні фабрики // Слово. – 1923, 24 червня. – С. 5.
9. Збільшаймо ряди міщанства // Слово. – 1923, 7 квітня. – С. 4.
10. Ідіть в міста // Свобода. – 1923, 12 серпня. – С. 1.
11. Міщанське свято в Перемишлі // Слово. – 1923, 29 квітня. – С. 1.
12. Несторович В.Т. Українські купці і промисловці в Західній Україні, 1920–1945. – Торонто – Чикаго, 1977.
13. Похід на міста // Слово. – 1923, 13 травня. – С. 2.
14. Рефлексії з нагоди звіту міністра фінансів // Слово. – 1923, 10 червня. – С. 2.
15. Серед важкої навали // Свобода. – 1923, 19 серпня. – С. 1.
16. Українська Промислова й Торговельна Палата // Слово. – 1923, 15 квітня. – С. 1.
17. Українська Торговельна і Промислова Палата // Слово. – 1923, 29 квітня. – С. 2.
18. Чому ремісникам потрібна сильна організація? // Слово. – 1923, 25 лютого. – С. 2.
19. Najmrodczi L. Narodowa akcja gospodarcza // Polityka Narodowa. – 1938, № 5-6. – S. 374-385.

УДК: 94: 33 (438) „1918/1939”

Бунечко С.М.,
здобувач кафедри
всесвітньої історії РДГУ
Науковий керівник:
проф. Гон М.М.

НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ КРЕДИТУВАННЯ ТОРГОВЦІВ У ПОЛЬЩІ (1930-ті РОКИ)

Кредитна політика в багатонаціональній державі може виступати дзеркалом, що відображає тенденції як у взаєминах різних націй, так і в питанні позиції влади часів їхнього суперництва. Такий аналіз є особливо продуктивним у досліджуваній період. Адже він включає час світової економічної кризи та перших років після її завершення. Перспективним, з нашої точки зору, є й вивчення проблеми кредитування стосовно одного з суб'єктів соціально-економічних процесів – торговців. Не в останню чергу така постановка питання визначається тим, що серед них кількісно переважали представники однієї з націй, що проживали в міжвоєнній Польщі, – євреї.

Актуальність питання кредитування торговців у цій країні визначалася рядом причин. Перш за все тим, що в 1930-х рр. у Польщі так і не виник потужний індустріальний комплекс, що й визначало особливість зайнятості її населення. Сам факт домінування в його соціальній структурі селян, дрібнотоварних виробників і торговців окреслював значимість набуття ними оборотних коштів у формі кредиту. Це сприяло б не тільки подоланню гострих соціальних проблем, адже допомагало б розвитку приватної ініціативи, але й активізувало б експорт товарів та призвело до зростання обсягів міжнародної торгівлі Другої Речі Посполитої. У вищенаведених міркуваннях визначалися докази тих економічних діячів, які трактували проблему дешевих кредитів для торговців безпосередніми імпульсами, які мали сприяти оздоровленню ситуації в цій сфері, наблизити умови праці в торгівлі до стандартів держав Західної Європи [9, s.9].

Натомість модель кредитування, що поступово формувалася в процесі розбудови Польщі, відображала особливість економічної структури держави: чисельне домінування в ній селян. Тому надання центральною владою кредитів селянсько-кооперативним структурам цілком зрозуміле й закономірне. Прикладом виваженої ініціативи можновладців слід, наприклад, вважати надання кредитів під заставу

збіжжя. Позики, які починаючи з 1929 р. надавалися Банком польським, та реалізація поруч із цим інтервенційних заходів державними структурами сприяли врегулюванню пропозиції хліба. Утримання частини врожаю від реалізації завдяки заставі збіжжя дозволяло запобігти масовій, неорганізованій його пропозиції в перші ж місяці після жнив. Це, в свою чергу, ліквідувало небезпеку дезорганізації внутрішнього ринку [2, арк.5].

Тим часом надання позик тим, хто торгував промисловими товарами, мало здійснюватися, за задумом державних учільників, їх безпосередніми виробниками (тобто підприємствами). Такий логічний, на перший погляд, механізм виявився цілком прийнятним для багатьох великих торговельних фірм. Водночас потенційна фінансова залежність від виробника позбавила шансів набуття у них кредитів як ті структури, що не здійснювали торговельної діяльності у великих обсягах, так і численну армію дрібних торговців [11, s.1].

Не секрет, що в польській торгівлі 1918-1939 рр. чисельно домінували євреї. Масштаб їхньої участі в цій сфері економіки ілюструє чисельний склад найповажнішої єврейської професійної організації – Центрального союзу купців у Варшаві. На початку другої половини 1930-х рр. у його 500 осередках налічувалося близько 30 тис. чоловік [12, s.8].

Загалом значення торгівлі у житті польських євреїв не можна недооцінювати, адже, згідно зі статистичними даними, у східних воєводствах країни на початку 1930-х рр. 80 з кожних 100 представників цієї спільноти працювали саме в цій сфері [6, s.47]. Важливо відзначити, що процент їхньої участі в торгівлі не в останню чергу залежав від чисельності євреїв у регіоні та рівня його економічного розвитку. Як стверджував тодішній дослідник Й.Борнштейн, в тих воєводствах, де вони проживали компактно, там, де було більш-менш розвинуте промислове виробництво, чисельність євреїв, котрі працювали в торгівлі, була меншою у порівнянні з тими адміністративними одиницями, де їхня чисельність була незначною. Тим часом, стверджував цей вчений, чим кількісно меншим є єврейське населення у тому чи іншому регіоні, тим більша його участь у торгівлі. Цю тенденцію підтверджувала структура їх професійної зайнятості у західних воєводствах Польщі. В них щодругий єврей працював у торгівлі [6, s.50].

Вартий уваги й інший аспект. А саме той, що торгівлі євреїв властива очевидна відсталість. За своїм характером вона була дрібною. Наймані працівники в ній використовувалися дуже рідко [7, s.214]. Такий висновок типовий для більшості досліджень з проблем

соціально-економічної структури польського населення. Тодішні джерела вказують, що серед тих євреїв, які займалися торгівлею, 80 % – це дрібні купці [8, s.843].

Становище єврейських торговців, як і інших суб'єктів економічних процесів, значно ускладнила Велика депресія. Водночас вже після її завершення серед євреїв зміцнюється переконання в тому, що криза торгівлі в Польщі зумовлювалася протекціонізмом з боку влади кооперативам та її відмовою в наданні дешевих кредитів для торговців [3, арк.185].

Загальновідомо, що кредитування тієї чи іншої галузі виробництва і сфери послуг зазвичай виконують два суб'єкти соціально-економічних процесів: юридичні особи та держава. Водночас позики торговцям у міжвоєнній Польщі надавали й особи фізичні.

Кожен із цих суб'єктів важливий сам по собі. Проте в реаліях 1930-х рр. особливо вагомою була роль держави, адже центральна влада в той час керувалася принципами етатизму. Завдяки цьому стало можливим, зокрема, будівництво т.зв. Центрального промислового округу [4, с.253].

Проект його побудови в 1937 р. представив Е.Квятковський – відомий польський економіст, який з 1935 р. поєднував посади заступника прем'єр-міністра та міністра фінансів [4, с. 252]. Водночас цілком закономірний, враховуючи тогочасні реалії Польщі, курс етатизму зумовив, окрім позитивного, й інший результат: жертвами економічних заходів держави нерідко ставали як торговці, так і дрібні товаровиробники. Це ставалося тому, стверджували речники євреїв, що влада керувалася ідеями економічної доцільності, яка не брала до уваги долі окремих громадян [12, s.10].

Як свідчать соціально-економічні процеси в деяких країнах тодішньої Європи, етатизм не був перешкодою в сприянні розвитку крамарям. Відмінний від польського курсу в 1936-1937 рр. демонструвала, наприклад, Франція. В умовах тодішньої девальвації уряд Народного фронту на чолі з Л.Блюмом здійснив відповідні заходи, спрямовані на підтримку торгівлі. Окрім цього, пільгові кредити отримали ремісники. Така практика давала підставу польським євреям докоряти владі за ту ситуацію в сфері кредитування, що склалася в країні. Політика французького уряду тлумачилася їх економічними експертами як така, що демонструвала приклад усвідомлення державними учільниками важливості розвитку торгівлі і плинності її активів [10, s. 2].

Проблема коштів для започаткування дрібної торгівлі чи її розвитку була в Польщі вкрай болючою. Продемонструємо цю

гіпотезу на прикладі розміру кредиту, який у 1934 р. надавав своїм членам Варшавський ревізійний союз. Він складав у середньому 310 злотих [3, арк. 254 зв.]. Його реальна вартість стає зрозумілою завдяки співставленню з тогочасними цінами на ті чи інші товари. Так, наприклад, сто кілограм жита в Луцьку станом на січень 1933 р. коштували 13 злотих, пшениці – 22. Згодом, навесні 1937 р., за 15,00 стоуни 10,46 фунти жита в цьому місті треба було заплатити 24 злотих, пшениці – 28,4 [1, арк. 19, 146].

Як відомо, оптимальний шлях для розвою будь-якого бізнесу – отримання безпосередньої позики, тобто без участі в цій операції посередників. Таке кредитування для євреїв, стверджували їх аналітики-економісти, було фактично недоступним [9, s. 10]. Відмежовані від послуг державних банків, вони здебільшого отримували позики на т. зв. „приватному дисконтному ринку”. Проте відсоток, що треба було сплатити за них (нерідко – біля 3 % на місяць), був надто високим [8, s. 842].

„Приватний дисконтний ринок” існував у Польщі роками. Саме він став одним з основних джерел фінансування для дрібних та середніх купців. Згідно анкетування, проведеного Центральним Союзом купців на початку другої половини 1930-х рр., послугами приватних дисконтерів користувалися 28 % з тих євреїв, які отримали кредит готівкою [11, s. 2]. Водночас значні проценти (2-3 % на місяць), що бралися приватними кредиторами, перешкоджали не тільки розвитку торгівлі, але й, очевидно, польської економіки загалом. Це й є одним з елементів, який проливає світло на питання про особливості кредитної політики в сфері торгівлі в Другій Речі Посполитій [11, s. 1].

Ця особливість підтверджується діями Банку польського в 1930-х рр. З метою доведення цього твердження наведемо наступні статистичні дані:

Таблиця 1

Кредити, що надані торговцям Банком польським (1934-1936 рр.)

Рік	Обсяг кредиту (в млн. злотих)	Процент від всієї суми кредитів, що надані банком
1934	16,4	2,51
1935	21	3
1936	17,8	2,61

Примітка. Таблиця 1: [9, s.10].

Беручи до уваги той факт, що в 1931 р. Банк польський надав торговцям 29 млн. злотих, що склало 4,32 % всіх його кредитів, зрозуміло, що в подальший час він помітно зменшив позики для тих,

хто працював у цій сфері. Враховуючи ж те, що такі дії виявилися властивими і іншим банківським установам, йдеться про ознаку їх небажанні сприяти розвитку торгівлі [9, s. 10]. Припускаємо, що це зумовлено національним фактором. А саме – домінуванням у цій сфері економічної діяльності євреїв.

Поруч з державними банками, кредитні послуги надавали й банки приватні. Незважаючи на те, що відсоткова ставка за позики в них була вищою, частина євреїв користувалася їхніми послугами. Однак основна проблема для торговців полягала в іншому: фонди, які приватні банки виділяли на кредитування, не задовольняли їхнього попиту на них. До того ж приватні банки надавали перевагу тим клієнтам, які представляли потужні торговельні інституції, а не дрібним чи середнім крамарям [9, s.10].

Тим часом одна з головних перешкод на шляху отримання кредиту в тих банках, які належали державі, полягала в тому, що короткотермінові позики надавалися ними на підставі іпотечних гарантій. Першим цю схему запровадив Банк польський. Згодом її перейняла й почала застосовувати більшість банків, що діяли в країні [11, s. 1].

Політика суб'єктів, які надавали кредитні послуги, дозволяє зробити висновок про те, що важливим джерелом позичання грошей дрібним і середнім торговцям у 1930-х рр. виступав „приватний дисконтний ринок”. Його послугами скористалося 28 % з тих купців, які брали позики. Друге місце за обсягом кредитів посіли приватні банки. Їхніми коштами скористалося 8 % торговців [11, s. 2]. Що ж до державних банківських установ, то їхня кредитна політика початку другої половини 1930-х рр. визначалася такими показниками:

Таблиця 2

Надання банками готівкового кредиту торговцям

Назва банку	Процент від загальної суми кредитів, що надані банківськими установами торговцям
Банк польський	2,8
Банк вітчизняного господарства	0,5
Державний сільськогосподарський банк	0,1

Примітка. Таблиця 2: [11, s. 2].

Ще одне джерело, де торговці могли отримувати позики, – кредитні кооперативи. Наприкінці 1936 р. їх діяло в Польщі понад 5

тис. З них 3368 – польських, 651 – українських, 402 – німецьких, 616 – єврейських [5, с. 5]. Останні позичали гроші як в іноземних (Американський розподільчий об'єднаний комітет), так і у вітчизняних інституцій: Банк польський і Банк вітчизняного господарства. Станом на 1936 р. ці державні установи надали єврейським кооперативам позики в сумі 1.100 млн. злотих. Попри те, що ця сума є на перший погляд значною, вона складала лише 0,4 % всіх дисконтних коштів вищезазначених державних банків. Що ж до банків приватних, то аналогічний показник в їх кредитній політиці складав лише 0,38% (1,4 млн. злотих)[11, с. 2-3].

В умовах гострого дефіциту дешевих кредитів євреї намагалися врегулювати свої проблеми власними силами. Це підтверджується, наприклад, ухвалою з'їзду Централі дрібних купців (4-5 червня 1933 р.) про створення спеціального фонду для розвитку крамарства. З цією метою учасники з'їзду пропонували запровадити серед торговців добровільний податок (1 % від обороту). Це, враховуючи чисельність членів організації та їх оборотні капітали, дало б можливість Централі розпоряджатися 5-ма млн. злотих [8, с. 842].

Проте найбільшого значення для розвитку різної бізнесової діяльності мало створення кредитних кооперативів. Після завершення етапу їх становлення саме вони найактивніше задовольняли потреби євреїв у позиках. В окремих місцевостях з усіх готівкових кредитів, які вони отримали, 45 % надано саме кооперативними структурами [11, с. 2]. Їхні фінансові ресурси формувалися не тільки внаслідок здобуття кредитів від банківських установ, але й вкладів фізичних осіб.

Таблиця 3

Вклади в поточні рахунки кредитних кооперативів у 1934-1936 рр.

	1934 р.	1935 р.	1936 р.
	(у тис. злотих)		
Польські	150.840	146.915	144.683
Українські	7.124	7.787	8.577
Єврейські	34.346	35.337	36.193
Німецькі	67.405	68.494	64.444

Примітка. Таблиця 3: [5, с. 5].

Ці показники із врахуванням кількості кооперативів, створених кожною з націй, які проживали в Польщі, свідчать, що вклади в одному українському кооперативі складала 13 тис. зл., польському – 43 тис. зл., єврейському – 59 тис. зл., німецькому – 160 тис. злотих [5, с. 5].

Вищесказане дозволяє сформулювати наступні висновки. В умовах недостатньо розвинутого індустріального сектора країни

пасивність чи активність кредиторів у тих чи інших галузях національної економіки віддзеркалювала їхнє бачення пріоритетів подальшого економічного розвитку Польщі. Незначні кошти, які позичалися державними банками торговцям, слід трактувати фактором об'єктивним, адже першочергову увагу влада в 1930-х рр. приділяла проблемам сільського господарства та завданню подальшого розвитку промисловості країни. Що ж до діяльності банків приватних, то кошти, які виділялися ними на кредитування, не задовольняли потреб торговців. У таких умовах головними кредиторами останніх виступали представники „приватного дисконтного ринку” і кооперативи.

Оцінка ситуації, що склалася в Польщі в 1930-х рр., коригується тим, що в такій важливій галузі національної економіки, як торгівля, чисельно домінували євреї. Тому незначні кошти, що адресувалися на позики дрібним і середнім купцям, а водночас сприяння влади в розвитку селянсько-кооперативних структур, слід тлумачити віддзеркаленням національного аспекту в її кредитній політиці. Вона реалізовувалася в час, коли поляки намагалися витиснути євреїв з тих сфер економіки, в яких вони посідали вагомі позиції. Все це загострювало суспільно-політичну атмосферу в країні й ускладнювало міжнаціональні взаємини в ній.

Джерела і література:

1. Державний архів Рівненської області (далі – ДАРО), ф. 31, оп. 1, спр. 2037.
2. ДАРО, ф. 33, оп. 4, спр. 54.
3. ДАРО, ф. 33, оп. 4, спр. 69.
4. Дыбковская А., Жарын М., Жарын Я. История Польши с древнейших времен до наших дней. – Варшава: Научное издательство ПВН, 1995.
5. Діло. – 1937, 17 квітня.
6. Bornstein J. Struktura zawodowa i społeczna ludność ci żydowskiej w Polsce // Sprawy Narodowoś ciowe. – 1939. – № 1-2. – S. 43-98.
7. Gliksman J. Struktura społeczna ludność ci żydowskiej w Polsce // Sprawy Narodowoś ciowe. – 1930. – № 2. – S. 200-228.
8. M.Sz. Zjazd delegatów oddziałów Cetnrali drobnych kupców w Polsce // Polska gospodarcza. – 1933. – Zeszyt 27. – S. 842-843.
9. S.W. Kredyt dla handlu // Przegląd handlowy. – 1937. – № 6. – S. 9-11.
10. Zajdenman M. Rzuty i skróty // Przegląd handlowy. – 1936. – № 14. – S. 1-3.
11. Zajdenman M. Zaniebdana dziedzina. Tani kredyt dla handlu // Przegląd handlowy. – 1937. – №5. – S. 1-3.
12. Zylbersztajn R. „Problematyka Gospodarcza Żydów w Polsce” // Przegląd handlowy. – 1936. – № 10. – S. 7-11.

ЗМІСТ

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІЇ	3
Мирончук М. ЗАХІДНИЙ ВЕКТОР ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ДАНИЛА ГАЛИЦЬКОГО.....	3
Прокопчук С. БЕРЕСТЕЦЬКА БИТВА 1651 р. У НАЦІОНАЛЬНОМУ ЛІТОПИСІ XVII-XVIII ст.....	8
Парфенюк В. ПЕРЕЯСЛАВСЬКА РАДА У МІФАХ ТА ФАКТАХ.....	14
Мельник І. СОЮЗ ВИЗВОЛЕННЯ УКРАЇНИ ТА ЙОГО БОРОТЬБА ЗА ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ.....	22
Копищик А. ПОЛІТИКА УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ ЩОДО НАЦІОНАЛЬНИХ МЕНШИН: СУЧАСНА ВІТЧИЗНЯНА ІСТОРІОГРАФІЯ ПРОБЛЕМИ.....	28
Кукурудза А.Р. ІДЕЙНО-НАЦІОНАЛЬНА СУТНІСТЬ АВТОКЕФАЛІЇ УАПЦ.....	32
Рачок В. УКРАЇНСЬКІ ПОЛІТИЧНІ ПАРТІЇ НА ВОЛИНІ У МІЖВОЄННИЙ ПЕРІОД.....	39
Фалат О. ПОЛІТИКА ПОЛЬСЬКОЇ ВЛАДИ ЩОДО УКРАЇНСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ НА ВОЛИНІ У 30-Х РОКАХ ХХ СТОЛІТТЯ.....	47
Самсонюк Т.М. ДІЯЛЬНІСТЬ КАРАЛЬНО-РЕПРЕСИВНИХ ОРГАНІВ У ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ 1939-1941 РР.: РАДЯНСЬКА ТА ПОСТРАДЯНСЬКА ІСТОРІОГРАФІЯ.....	53
Кратюк І.Б. „ДОПОМІЖНА УКРАЇНСЬКА ПОЛІЦІЯ” ЯК СУБ’ЄКТ ГОЛОКОСТУ.....	63
Михальчук Р. ЖОВТЕНЬ 1942-ГО: ТРАГЕДІЯ МІЗОЦЬКИХ ЄВРЕЇВ.....	68
Писцьо В. СТАНОВИЩЕ УКРАЇНСЬКИХ ОСТАРБАЙТЕРІВ У РОКИ НІМЕЦЬКО-РАДЯНСЬКОЇ ВІЙНИ.....	78
Карпуніна Т.О. ХОЛІМСЬКО-ВОЛИНСЬКА ТРАГЕДІЯ, ЇЇ ПЕРЕДУМОВИ, ПЕРЕБІГ, НАСЛІДКИ.....	85

Вертелецька Н.В. ОСОБЛИВОСТІ „РАДЯНІЗАЦІЇ” НА РІВНЕНЩИНІ ПІСЛЯ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	91
Бондарчук-Саввон Н.С. МІСТО ІЗЯСЛАВ У ЕТНОНІМАХ ТА ТОПОНІМАХ.....	96
ПОЛІТИЧНІ ПРОЦЕСИ СВІТОВОГО РОЗВИТКУ	103
Калитюк О.О. СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРАВОВІ ОСНОВИ ХЕТТСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	103
Петлюк І.В. БОСНІЙСЬКІ СЛОВ’ЯНИ-МУСУЛЬМАНИ: ТРАНСФОРМАЦІЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ САМОСВІДОМОСТІ (XV – поч. ХХ ст.).....	109
Давидчук С.Ю. ІНКОРПОРАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЕЛІТИ В РОСІЙСЬКЕ ДВОРЯНСЬКЕ СЕРЕДОВИЩЕ У XVIII ст.....	117
Кедрук О.П. „ОСВІЧЕНИЙ АБСОЛЮТИЗМ”: ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА.....	124
Шмид О.П. ЧЕСЬКА АГРАРНА КОЛОНІЗАЦІЯ ВОЛИНІ В ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ ст.....	129
Івчик Н.С. ТЕНДЕНЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЇ ЩОДО НІМЦІВ ВОЛИНІ У ХІХ ст.....	136
Нагорнюк О.М. ДЕМОГРАФІЧНИЙ СКЛАД РОСІЙСЬКОЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ МЕНШИНИ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНІ В 1920-х -1930 рр.....	145
Долганов П.С. МІЩАНСЬКЕ БРАТСТВО – АРТИКУЛЯТОР ІДЕЇ ЗМІН СОЦІАЛЬНИХ РОЛЕЙ СУБ’ЄКТІВ ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКОГО ПОЛІТИКУМУ.....	150
Бунечко С.М. НАЦІОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ КРЕДИТУВАННЯ ТОРГОВЦІВ У ПОЛЬЩІ (1930-ті РОКИ).....	156
Сухий П.В. КОЗАЧІ ФОРМУВАННЯ У ВЕРМАХТІ ТА СС.....	163
Галуза В.П. УКРАЇНСЬКА „ЦІНА” ПЕРЕМОГИ У ВЕЛИКІЙ ВІТЧИЗНЯНІЙ ТА У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНАХ – ТА ЄМНИЦЯ ЗА СІМОМА ЗАМКАМИ?.....	171
Федюкевич О.В. ПАРТІЙНО-ПОЛІТИЧНА СИСТЕМА ДЕРЖАВИ: ЛЕГАЛІЗАЦІЯ ПРАВЛЯЧИХ СИЛ.....	178

Козлюк Р.В. СЕРЕДНЯ АЗІЯ І КАВКАЗ: МІЖ РОСІЄЮ І США.....	184
Іванченко О.В. ДІЯЛЬНІСТЬ ВИШЕГРАДСЬКОЇ ГРУПИ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ ТА СПІВПРАЦЯ З УКРАЇНОЮ.....	188
Коломис Р.В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ: ШЛЯХИ РОЗВИТКУ.....	193
Желізняк В. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ЯК СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНИЙ ФЕНОМЕН: ВИТОКИ І СТАНОВЛЕННЯ.....	203
ДУХОВНО-КУЛЬТУРНЕ ЖИТТЯ.....	206
Ісічук Т.С. ХРИСТІЯНСЬКИЙ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ КИЇВСЬКОЇ РУСИ.....	206
Бородинська Л.І. ВИДАВНИЧА ДІЯЛЬНІСТЬ СВАНГЕЛЬСЬКИХ ХРИСТІЯН В УМОВАХ ДРУГОЇ РЕЧІ ПОСПОЛИТОЇ.....	212
Єфимець А.К. НА ДДНІПРЯНСЬКІ ЕМІГРАНТИ У КУЛЬТУРНОМУ ЖИТТІ ЗАХІДНОЇ ВОЛИНИ (1921-1939).....	217
Пивоварчук Н.М. МІЖВОЄННА ПРАГА – РОСІЙСЬКИЙ ОКСФОРД.....	222
Олексій Заворотній БЕРЕСТЕЦЬКА СІЧА. ДРАМА.....	226
ЗМІСТ.....	285

Наукове видання

Історія очима молодих дослідників

*Збірник матеріалів регіональної наукової конференції
молодих вчених, аспірантів, здобувачів, магістрантів*

Випуск 3

Відповідальні за випуск: **Шеретюк В.М.** – кандидат історичних наук,
доцент, декан історико-соціологічного
факультету РДГУ
Галуха Л.Ю. – кандидат історичних наук,
доцент, заступник декана історико-
соціологічного факультету РДГУ

Комп'ютерна верстка: *Бородинська Л.І., Самсонюк В.Б., Третяк О.Ю.*
Комп'ютерний макет: *Третяк О.Ю.*

Позиція редколегії може не збігатися з думками авторів
Відповідальність за наукову точність і грамотність матеріалів несуть
автори та їх наукові керівники

Підписано до друку 15.07.2008 р. Формат 60x84 1/16.
Гарнітура Times New Roman. Папір офсетний.
Друк ізографічний. Умовин. друк. арк. 15,2.
Наклад 100 прим. Зам. №55/1.

Адреса редакції: кафедра політичних наук, Рівненський державний гуманітарний
університет, вул. Остафова, 29, м. Рівне, 33027.

Віддруковано засобами оперативної поліграфії
редакційно-видавничого відділу
Рівненського державного гуманітарного університету